

SISTEMA DE XESTIÓN FORESTAL SUSTENTABLE “Manual de boas prácticas na xestión forestal sustentable”	Outros SXFSXU-OU-009
---	---------------------------------------

MANUAL DE BOAS PRÁCTICAS NA XESTIÓN FORESTAL SUSTENTABLE

A consellería con competencias en materia de montes da XUNTA DE GALICIA dentro do marco da xestión forestal sustentable, é consciente da importancia de diminuír e prever os impactos forestais que xorden debido ás actividades que se desenvolven nos montes incluídos no Sistema de Xestión Forestal Sustentable (en diante, SXFS).

Esta responsabilidade debe ser asumida por todos os axentes involucrados na xestión forestal sustentable, contribuíndo a un mellor respecto e conservación das unidades de xestión forestal (montes ou grupos de montes).

Con este propósito elabórase este “Manual de boas prácticas na xestión forestal sustentable” que recolle as pautas de comportamento e facilita a planificación e xestión das unidades.

Todos debemos recordar:

“Todos temos o dereito a disfrutar dun Medio Ambiente adecuado, pero tamén temos o deber de coidalo e defendelo”.

Redacción (Autor)	Revisión (Coordinador XFS)	Proposta de aprobación (Responsable XFS)	Aprobación (Secretario xeral do Medio Rural e Montes)
 Asdo.: Estrella Vázquez López	 Asdo.: Jacinto Abad Vilas	 Asdo.: José Luis Chan Rodríguez	 Asdo.: Tomás Fernández-Couto Juanas
Data: 31/07/2012	Data: 31/07/2012	Data: 31/07/2012	Data: 31/07/2012

1. Manual de boas prácticas.

Considéranse boas prácticas forestais habituais as prácticas normais de actuación que aplicaríaa un silvicultor responsable na zona na que exerza a súa actividade.

Servirán como marco de referencia para o desenvolvemento dunha xestión forestal sustentable compatible co medio ambiente, en consonancia cunha racional e sustentable utilización dos recursos forestais.

O presente Manual de boas prácticas, carente de forza xurídica, establece a modo de recomendacións xenéricas o conxunto de accións ou actuacións que deberá realizar o conxunto dos axentes involucrados na xestión forestal para, desta forma, satisfacer os criterios e indicadores de sustentabilidade descritos nos principais estándares en materia de xestión forestal sustentable (en diante, XFS).

En función do “obxectivo” (ou “*target*”) distínguense tres axentes principais:

- **Xestor forestal:** persoa física ou xurídica responsable das operacións de xestión do recurso e da empresa forestal, así como do sistema e estrutura de xestión, da planificación e dos traballos de campo; neste caso a Xunta de Galicia, ao través da Administración forestal.
- **Empresas de servizos forestais:** aquelas empresas cuxas actividades se centran na execución de proxectos, obras e servizos para a conservación, protección e mellora do medio natural tales como as repoboacións, reposición de marras, desbroces, podas, clareos, tratamentos fitosanitarios, fertilizacións...
- **Empresas de aproveitamentos forestais:** aquelas empresas que teñen por actividade básica a compra de madeira ao propietario forestal, a súa corta, preparación e clasificación e distribución entre as distintas industrias responsables da transformación.

No primeiro caso, **xestores forestais**, é a Xunta de Galicia, ao través da Administración forestal, quen, mediante declaración do responsable da devandita Administración forestal, se compromete a seguir e respectar o conxunto de boas prácticas recollidas no punto 2.1.

As empresas de **servizos forestais**, sempre que actúen sobre superficie incluída no SXFS, deberán comprometerse ao cumprimento das prácticas recollidas no punto 2.2; para iso, en obras de xestión pública será obrigada a cumprimentación do impreso do sistema SXFSXU-IM-042 pola parte do contratista, debendo quedar así especificado no prego de condicións técnicas que dirixa a obra.

Naquelas obras realizadas ao amparo de ordes de subvención, incluírase tal compromiso como obrigatorio dentro dos artigos da propia orde de axudas publicada no Diario Oficial de Galicia (DOG).

Os **rematantes e madeiristas**, como empresas de aproveitamento forestal, darán cumprimento ás boas prácticas recollidas no punto 2.3. A protocolización dos alleamentos de madeira nas superficies incluídas no Sistema réxense segundo o procedemento **SXFSXU-PR-006 “Control dos aproveitamentos madeireiros”**, onde aparecen os pregos de prescricións técnicas tipo (documentos SXFSXU-OU-003 ao SXFSXU-OU-008); neles articúlase que o adxudicatario é coñecedor do Manual de boas prácticas do Sistema e que, coa sinatura do prego, acepta e se compromete ao seu seguimento.

Así mesmo, co fin de buscar un maior detalle e precisión na definición, importancia e seguimento na xestión de residuos, parámetro dos principais estándares en materia de XFS que se desenvolve en diversos puntos das boas prácticas, achégase, a modo de anexo, un

Data: 31/07/12 Rev. 1	SXFSXU-OU-009: “Manual de boas prácticas na xestión forestal sustentable”	Páxina 2 de 13
--------------------------	---	----------------

documento explicativo que servirá de información e instrucións aos axentes involucrados no Sistema.

2. Boas prácticas segundo axentes.

2.1. Boas prácticas: xestores forestais.

O conxunto de boas prácticas na XFS que coñece e se compromete a seguir a **Administración forestal** é:

1.- A Administración forestal adoptará as medidas necesarias para asegurar a persistencia da masa arborada fomentando sempre que sexa posible a rexeneración natural pero facendo uso da plantación artificial cando o éxito da rexeneración non estea asegurado ou as características xenéticas da masa non sexan as máis adecuadas.

2.- A Administración forestal promoverá a formación de masas mixtas ou, cando menos, asegurará a aparición e mantemento de especies acompañantes á principal, especialmente frondosas autóctonas, que outorguen unha maior estabilidade ao ecosistema forestal.

3.- As especies arbóreas a utilizar deberán ser as máis adecuadas á estación forestal e o material reprodutivo terá cando menos identificada a súa procedencia, sendo aconsellable, sempre que sexa posible, material selecto.

4.- A Administración forestal deberá contar cun instrumento de ordenación ou de xestión forestal para as unidades de xestión (montes ou grupos de montes), que cumpra coa lexislación vixente e siga as instrucións xerais de ordenación de montes arborados.

5.- A Administración forestal velará porque todos os axentes involucrados na XFS cumpran coa lexislación vixente aplicable.

6.- A Administración forestal adoptará as medidas necesarias para minimizar os impactos na vexetación remanente tras a corta de rexeneración ou tratamento silvícola.

7.- A Administración forestal recorrerá á fertilización nas plantacións unicamente baixo xustificacións técnicas e, daquelas legalmente autorizadas, previa análise e diagnose do solo, co fin de detectar as deficiencias existentes e evitar desequilibrios nutritivos.

8.- A Administración forestal deberá vixiar o arborado de forma tal que, en breve espazo de tempo, poida ser detectada a aparición dunha posible praga ou enfermidade.

9.- A Administración forestal non empregará produtos fitosanitarios químicos nin doses que non estean legalmente autorizados; daqueles produtos autorizados deberase xustificar tecnicamente a súa aplicación, sendo aconsellable a utilización de técnicas de loita integrada sempre que sexa posible.

10.- A Administración forestal deberá velar polo éxito do rexenerado, tomando as medidas oportunas para o seu correcto desenvolvemento, especialmente no que se refire á protección fronte herbívoros salvaxes e domésticos.

11.- A Administración forestal deberá tomar as medidas oportunas para racionalizar a rede viaria forestal, minimizando o número de ramais cegos, evitando tramos de excesiva pendente e construíndo obras de drenaxe tecnicamente xustificadas.

12.- A Administración forestal deberá fomentar, na súa planificación, o mantemento e conservación da diversidade de especies e ecosistemas na unidade de xestión, tales como a creación de rodais maduros nos que se dean procesos de naturalización.

13.- A Administración forestal deberá fomentar, na súa planificación, o mantemento de árbores mortas, sempre que non supoñan riscos na estabilidade do ecosistema (pragas, enfermidades ou incendios).

14.- A Administración forestal deberá velar pola protección, mantemento e mellora das áreas de vexetación ripícola, é dicir, aquelas situadas nas marxes dos leitos fluviais, evitando a utilización de produtos químicos e a acumulación de residuos que poidan deteriorar as canles dos leitos.

15.- A Administración forestal deberá velar polo mantemento, dentro da unidade de xestión, da limpeza de residuos causados polas actividades forestais, evitando a vertedura de residuos industriais (lubricantes, fuel) nas labores forestais, usando como norma xeral produtos biodegradables e acondicionando zonas de limpeza para maquinaria e equipos.

16.- A Administración forestal minimizará a realización de tratamentos silvícolas que produzan graves impactos paisaxísticos; para iso racionalizaranse as superficies de corta e deixaranse pequenos rodais maduros ou de árbores mortas que interrompan a uniformidade da corta.

17.- A Administración forestal coa súa xestión conseguirá a multifuncionalidade, fomentando a función recreativa e social do monte, especialmente nas áreas periurbanas; de igual forma terá sempre presente a importancia da rendibilidade económica nos aproveitamentos dos recursos forestais.

2.2. Boas prácticas: empresas de servizos forestais.

- 1.- As empresas de servizos forestais nas reforestacións utilizarán material reprodutivo que terá cando menos identificada a súa procedencia, sendo aconsellable, sempre que sexa posible, material selecto.
- 2.- As empresas de servizos forestais involucradas na xestión forestal deberán, como é obrigado, cumprir coa lexislación vixente.
- 3.- As empresas de servizos forestais adoptarán as medidas necesarias para minimizar os impactos na vexetación remanente tras a corta de rexeneración ou tratamento silvícola.
- 4.- As empresas de servizos forestais realizarán a fertilización nas plantacións unicamente baixo xustificacións técnicas, previa análise e diagnose do solo, co fin de detectar as deficiencias existentes e evitar desequilibrios nutritivos.
- 5.- As empresas de servizos forestais non empregarán produtos fitosanitarios químicos nin doses que non estean legalmente autorizados. Daqueles produtos autorizados deberase xustificar tecnicamente a súa aplicación.
- 6.- As empresas de servizos forestais deberán prestar especial atención ao estado das vías e camiños forestais tras a execución das súas labores, debendo restablecer as condicións fisicomecánicas nas que se encontraban antes da realización da actividade.
- 7.- As empresas de servizos forestais deberán evitar prácticas que fomenten a aparición de pragas ou enfermidades, efectuando, cando sexa posible, a trituración dos restos.
- 8.- En calquera caso, as empresas de servizos forestais, durante a súa actividade na unidade de xestión, cando detecten a aparición dunha posible praga ou enfermidade deberán advertir coa máxima celeridade á Administración forestal.
- 9.- No caso de incendios forestais, as empresas de servizos forestais deberán seguir as indicacións da Administración forestal e, en xeral, vixiar, informar inmediatamente en canto se detecte fume ou calquera conato de incendio e, no seu caso, avisar aos servizos de prevención e extinción de incendios forestais (085) e, de ser necesario, segundo a lexislación vixente, seguir as indicacións do director de extinción.
- 10.- As empresas de servizos forestais deberán velar pola protección, mantemento e mellora das áreas de vexetación ripícola, é dicir, aquelas situadas nas marxes dos leitos fluviais, evitando a utilización de produtos químicos e a acumulación de residuos que poidan deteriorar as canles dos leitos; en todo caso cumprírase coa lexislación vixente na materia.
- 11.- As empresas de servizos forestais deberán cumprir coa lexislación vixente en materia de riscos laborais, posuíndo os operarios equipos de seguridade homologados e demais requirimentos durante a execución das prácticas forestais.
- 12.- As empresas de servizos forestais deberán coñecer e cumprir cos regulamentos e restricións normativas existentes en materia de conservación da natureza.
- 13.- As empresas de servizos forestais deberán velar polo mantemento, dentro da unidade de xestión, da limpeza de residuos causados polas actividades forestais. Evitarase a vertedura de residuos industriais (lubricantes, fuel) nas labores forestais, usando como norma xeral produtos biodegradables e acondicionando zonas para a limpeza de maquinaria e equipos.

14.- Así mesmo, as empresas de servizos forestais deberán manter as obras limpas, sen restos de lixo espaxiado polo solo; estes residuos urbanos deberanse recoller e depositar no colector apropiado máis próximo.

15.- En caso de xerarse residuos perigosos, as empresas de servizos forestais deberán respectar as seguintes indicacións: os residuos perigosos non se poden mesturar con outros residuos, tampouco entre si, debéndose eliminar ao través dun xestor autorizado. En caso de derrame sobre terra, se extraerá a capa afectada, almacenándoa no seu correspondente colector/bolsa, e tratándoa como residuo perigoso.

16.- As empresas de servizos forestais, na medida do posible, deberán minimizar a emisión de contaminantes atmosféricos (gases de combustión da maquinaria e equipos, po) e acústicos, sendo aconsellable manter en perfecto estado a maquinaria e equipos, planificar adecuadamente os tempos de transporte, circular con moderación naqueles lugares onde se xere po, respectar os límites de velocidade e posuír, cando corresponda, o marcado CE ou a ITV.

17.- As empresas de servizos forestais recorrerán a persoal especializado no ámbito forestal para a planificación, execución e control das actuacións.

18.- As empresas de servizos forestais deberán, como é obrigado, cumprir coa lexislación vixente aplicable, identificando e comunicando a quen corresponda a aparición de testemuñas prehistóricas e históricas dentro da unidade de xestión forestal.

19.- As empresas de servizos forestais deberán informar á Administración forestal dos tratamentos que se realicen nas superficies forestais por terceiros subcontratados, velando por que se cumpran as presentes prácticas.

2.3. Boas prácticas: empresas de aproveitamento forestal.

- 1.- As empresas de aproveitamento forestal involucradas na xestión forestal, deberán, como é obrigado, cumprir coa lexislación vixente aplicable.
- 2.- As empresas de aproveitamento forestal adoptarán as medidas necesarias para minimizar os impactos na vexetación remanente tras a corta de rexeneración ou tratamento silvícola.
- 3.- As empresas de aproveitamento forestal deberán prestar especial atención ao estado das vías e camiños forestais tras a execución das súas labores, debendo restablecer as condicións fisicomecánicas nas que se encontraban antes da realización da actividade.
- 4.- As empresas de aproveitamento forestal deberán evitar prácticas que fomenten a aparición de pragas ou enfermidades, efectuando, cando sexa posible, a trituración dos restos.
- 5.- En calquera caso, as empresas de aproveitamento forestal, durante a súa actividade na unidade de xestión, cando detecten a aparición dunha posible praga ou enfermidade deberán advertir coa máxima celeridade á Administración forestal.
- 6.- En caso de incendios forestais, as empresas de aproveitamento forestal deberán seguir as indicacións da Administración forestal, e, en xeral, vixiar, informar inmediatamente en cuanto se detecte fume ou calquera conato de incendio e, no seu caso, avisar aos servizos de prevención e extinción de incendios forestais (085) e, de ser necesario, segundo a lexislación vixente, seguir as indicacións do director de extinción.
- 7.- As empresas de aproveitamento forestal deberán velar pola protección, mantemento e mellora das áreas de vexetación ripícola, é dicir, aquelas situadas nas marxes dos leitos fluviais, evitando a utilización de produtos químicos e a acumulación de residuos que poidan deteriorar as canles dos leitos; en todo caso cumprirse coa lexislación vixente na materia.
- 8.- As empresas de aproveitamento forestal deberán cumprir coa lexislación vixente en materia de riscos laborais, posuíndo os operarios equipos de seguridade homologados e demais requirimentos durante a execución das prácticas forestais.
- 9.- As empresas de aproveitamento forestal deberán coñecer e cumprir cos regulamentos e restricións normativas existentes en materia de conservación da natureza.
- 10.- As empresas de aproveitamento forestal deberán velar polo mantemento, dentro da unidade de xestión, da limpeza de residuos causados polas actividades forestais. Evitarase a vertedura de residuos industriais (lubricantes, fuel) nas labores forestais, usando como norma xeral produtos biodegradables e acondicionando zonas para a limpeza de maquinaria e equipos.
- 11.- Así mesmo, as empresas de aproveitamento forestal deberán manter as obras limpas, sen restos de lixo espaxados polo solo. Estes residuos urbanos deberanse recoller e depositar no colector apropiado máis próximo.
- 12.- En caso de xerarse residuos perigosos, as empresas de aproveitamento forestal deberán respectar as seguintes indicacións: os residuos perigosos non se poden mesturar con outros residuos, tampouco entre si, debéndose eliminar ao través dun xestor autorizado. En caso de derrame sobre terra, extraerase a capa afectada, almacenándoa no seu correspondente colector/bolsa, e tratándoa como residuo perigoso.
- 13.- As empresas de aproveitamento forestal, na medida do posible, deberán minimizar a emisión de contaminantes atmosféricos (gases de combustión da maquinaria e equipos, po) e acústicos, sendo aconsellable manter en perfecto estado a maquinaria e equipos, planificar

adecuadamente os tempos de transporte, circular con moderación naqueles lugares onde se xere po, respectar os límites de velocidade e posuír, cando corresponda, o marcado CE ou a ITV.

14.- As empresas de aproveitamento forestal deberán almacenar a madeira en monte a pé de pista ou en cargadeiros, evitando posibles danos ou alteracións nos recursos forestais, principalmente auga e solo.

15.- As empresas de aproveitamento forestal recorrerán a persoal especializado no ámbito forestal para a planificación, execución e control das actuacións.

16.- As empresas de aproveitamento forestal deberán, como é obrigado, cumprir coa lexislación vixente aplicable, identificando e comunicando a quen corresponda a aparición de testemuñas prehistóricas e históricas dentro da unidade de xestión forestal.

17.- As empresas de aproveitamento forestal deberán informar á Administración forestal dos tratamentos que se realicen nas superficies forestais por terceiros subcontratados, velando por que se cumpran as presentes prácticas.

ANEXO I. COMPROMISO DO RESPONSABLE DA ADMINISTRACIÓN FORESTAL

Como documento básico que desenvolve o compromiso de boas prácticas na xestión das masas forestais por parte da Administración forestal da Xunta de Galicia, emítese e apróbase o presente MANUAL DE BOAS PRÁCTICAS NA XESTIÓN FORESTAL SUSTENTABLE.

Este Manual foi redactado tendo en conta os principais estándares en materia de xestión forestal sustentable.

Santiago de Compostela, 31 de xullo de 2012

O SECRETARIO XERAL DO MEDIO RURAL E MONTES

Asdo.: Tomás Fernández-Couto Juanas

ANEXO II. XESTIÓN DE RESIDUOS

INTRODUCCIÓN.

Un dos criterios/indicadores dos principais estándares en materia de XFS fai referencia á xestión dos residuos non forestais producidos nas actividades obxecto de planificación na unidade de xestión, é dicir, nos terreos das fincas forestais.

Para dar cumprimento a estes criterios/indicadores:

1. Os montes deben estar libres de residuos non forestais.
2. Os residuos non forestais que se xeren nos traballos e actividades realizados nos montes, deben xestionarse de forma ambientalmente apropiada.

DEFINICIÓNS.

– **Residuo:**

A efectos de xestión das fincas, defínense como tales:

- Subprodutos ou produtos residuais do proceso de xestión con posibilidade de valorización externa ou interna.
- Envases de materiais auxiliares.
- Calquera produto, substancia ou obxecto, incluídos os envases dos mesmos, que é abandonado ou se ten a obrigaçión de abandonar ou de desprenderse polo produtor do mesmo.

Segundo a normativa vixente en materia de residuos: calquera substancia ou obxecto pertencente a algunha das categorías que figuran na devandita normativa, do cal o seu posuidor se desprenda ou do que teña a intención ou obrigaçión de desprenderse. En todo caso, terá esta consideración os que figuren no Catálogo Europeo de Residuos (CER), aprobado polas Institucións Comunitarias.

- **Residuo inerte:** aquel que por medio de evidencias obxectivas ou por análise dos seus compoñentes (caracterización), se pode demostrar que non é perigoso.
- **Residuo perigoso:** aqueles que figuren na lista de residuos perigosos, aprobada na normativa vixente en materia de residuos, así como os recipientes e envases que os contiveran. Tamén os que foran cualificados como perigosos pola normativa comunitaria e os que poida aprobar o Goberno de conformidade co establecido na normativa europea ou en convenios internacionais dos que España sexa parte.
- **Residuo urbano ou municipal:** os xerados nos domicilios particulares, comercios, oficinas e servizos, así como todos aqueles que non teñan a cualificación de perigosos e que pola súa natureza ou composición poidan asimilarse aos producidos nos anteriores lugares ou actividades.

Terán tamén a consideración de residuos urbanos os seguintes:

- Residuos procedentes da limpeza de vías públicas, zonas verdes, áreas recreativas e praias.
- Animais domésticos mortos, así como mobles, enseres e vehículos abandonados.
- Residuos e escombros procedentes de obras menores de construción e reparación domiciliaria.

- **Resto forestal (inerte e non perigoso):** elemento sólido formado por rabizas, pólas, follas, tocóns e restos de cortiza producidos na execución de certas actuacións asociadas aos

procesos de repoboacións, tratamentos silvícolas ou aproveitamentos que eventualmente se poden producir nos montes.

IMPORTANCIA DUNHA BOA XESTIÓN DOS RESIDUOS NON FORESTAIS.

A ausencia de residuos non forestais nos montes e a súa adecuada xestión é vital para a conservación do medio natural, pois o almacenamento inapropiado ou o abandono de residuos nos montes pode ocasionar danos graves no ecosistema forestal.

A continuación expóñense algúns exemplos:

- As verteduras de aceites contaminan o solo e o auga.
- O abandono de vidros, cabichas, etc. aumentan o risco de incendios e incluso poden chegar a provocalos.
- O abandono de determinados residuos pode obstaculizar ou bloquear o paso da auga por taxeas, cunetas, etc.
- A acumulación de residuos supón, na maioría dos casos, un impacto visual negativo.

SEGUEMENTO E XESTIÓN DE RESIDUOS NON FORESTAIS.

Todo o persoal implicado nos traballos e/ou actividades realizadas nos montes é responsable de realizar un adecuado seguimento da xeración e xestión dos residuos non forestais, seguindo as instrucións do “MANUAL DE BOAS PRÁCTICAS NA XESTIÓN FORESTAL SUSTENTABLE” (SXFSXU-OU-009).

INSTRUCCIÓN DE XESTIÓN DE RESIDUOS EN OBRAS FORESTAIS

RESIDUOS XERADOS:

❖ RESIDUOS SÓLIDOS URBANOS

- Residuos Domésticos:

Restos de comida.
 Papel, cartón, madeira, etc.
 Envases diversos, NON contaminados por residuos perigosos

- Restos Forestais:

❖ RESIDUOS PERIGOSOS:

- Aceites usados (hidráulicos e de motor).
- Graxas usadas.
- Trapos e material contaminado por hidrocarburos.
- Envases de fitosanitarios.
- Baterías usadas.
- Envases de produtos perigosos.
- Solos contaminados por derrames de produtos perigosos.

XESTIÓN:

- Bolsa de plástico

- Trituración

Non se poden mesturar residuos perigosos
Colectores específicos por residuos perigosos
Envases e peches en boas condicións

Luva contaminada

Batería usada

Envases de substancias perigosas

Envases de residuos perigosos

Envases de residuos perigosos

